

Prepoznavanje sova u naseljima

Na uslove života u naseljima Srbije se prilagodilo više vrsta sova. Najčešće su mala ušara, kukuvija i kukumavka. **Sove se pretrežno hrane glodarima** pa je i njihova uloga kontrole brojnosti glodara u naseljima velika. Zajedničko im je da su noćni lovci i da su jako korisne, ali među njima postoji i značajan broj razlika na osnovu kojih ih lako možemo raspoznavati.

Mala ušara (Asio otus) – sova srednje veličine koja naseljava mozaična staništa (šumarci ispresecani otvorenim površinama). Rasprostranjena je na gotovo celoj severnoj polulopti, a kod nas je najčešća vrsta sova. U naseljima je redovno prisutna, gde **naseljava parkove, drvorede i druge zelene površine**. Od ostalih vrsta prvenstveno je razlikuju „uši“ koje su zapravo peruške koje su duže od okolnog perja i sove ih uglavnom drže uspravljene. Perje je smeđe boje sa dosta tamnih šara. Mužjaci su obično nešto svetliji od ženki. Oči su žuto-narandžaste boje, dok je kljun crn. Noge i kandže su dobro obrasle perjem. Mužjaci se oglašavaju **tihim hukanjem**, a ženke **kmečavim glasom**. Glas mladunaca je nalik **škripanju ljuljaške** i može se čuti i sa daljine od 2 km.

Ovo je noćna vrsta, čija aktivnost obično počinje u sumrak. Male ušare su odlični letači, jako dobro manevrišu u letu koji je gotovo bešuman. Zahvaljujući visokoj agilnosti u stanju su da se odlično kreću i kroz gusto žbunje. U toku dana se odmaraju na drveću gde se često dobro uklope u okolinu pa ih je teško primetiti. Za male ušare je tipično okupljanje u zimska jata koja mogu brojati i više stotina primeraka.

Kukumavka (Athene noctua) – ova mala sova naučno ime je dobila po grčkoj boginji Atini i bila je jako cenjena u starogrčkoj civilizaciji. Nastanjuje tople i umerene regione Evrope, Severne Afrike i Azije. Stanarica je mozaičnih i otvorenih staništa i naselja. Za razliku od prethodne vrste na glavi nema „uši“ i dosta je manja. Leđa i glava su joj braon boje, a sa donje strane je bela sa smeđim prugicama. Ima veliku glavu, duge noge, žute oči i specifične bele „obrve“. Oglašavanje je neretko nalik **mijaukanju** ili glasno „**viju-ku-ku-viju**“ koje je kumovalo narodnom nazivu vrste. Usled redovnog prisustva u naseljima i čestog oglašavanja, ova vrsta predstavlja najzapaženiju sovu.

Kukumavka ne gradi gnezdo već koristi prirodne šupljine u drveću, zidovima, lesnim odsecima, liticama i tavanima. Prihvata posebno napravljene kutije za gnežđenje. Uobičajeno lovi sa nekog izdignutog objekta (stub, ograda, krov). Preko dana može se videti kako sedi na dimnjaku, ivici krova ili otvoru u zidu gde se rado sunča. Osnovna hrana ove vrste su **krupniji insekti i mali sisari** (voluharice, miševi i rovcice), ređe vodozemci i kišne gliste.

Kukuvija (Tyto alba) – sova srednje veličine, rasprostranjena na celoj planeti i gotovo svuda je stanarica. Naseljava otvorena staništa, a često je prisutna i u naseljima. Ova vrsta je **usko povezana sa čovekom** usled korišćenja objekata koje je čovek izgradio za gnežđenje, odmor i lov. Od prethodne dve vrste je jasno odvojena pojavom, veličinom i bojom. Gornji delovi tela su sivkasti sa finim crnim linijicama i belim pegicama, dok su donji žuti do beli sa ili bez crnih tačkica. Oči su crne. Vrlo karakterističan je i **srcolik izgled lica**. Oglašavanje odraslih ptica je vrlo prodorno „**vrištanje**”, dok mladunci traže hranu glasom nalik „**hrkanju**”.

Stanište ove vrste predstavljaju otvorene površine gde love pretežno iz leta pretraživanjem, ali nekada i osmatranje sa grane, stuba ili ograde. Kukuvija je **aktivna noću**, ređe se može zapaziti i tokom dana. Let je bešuman. Specijalizovana je za lov malih sisara: **pacova, voluharica, miševa i rovcica**. Ređi plen su: ptice, gmizavci, vodozemci, čak i insekti.

Gnezdi se i odmara **na tavanima, tornjevima crkava**, u dupljama drveća, pećinama i potkapinama. Retko se može zapaziti na drveću. Rado prihvata posebno dizajnirane **kutije za gnežđenje** koje postavlja čovek.

Sove koje žive u naseljima u Srbiji

Mala ušara

Dužina tela: 35-40 cm
Raspon krila: 85-98 cm
Masa: 180-370 g

Kukuvija

Dužina tela: 33-39 cm
Raspon krila: 85-95 cm
Masa: 240-380 g

Kukumavka

Dužina tela: 23-27 cm
Raspon krila: 54-58 cm
Masa: 120-220 g

Napomena: sve vrste sova su na teritoriji Srbije strogo zaštićene vrste i zabranjeno je bilo kakvo ugrožavanje, uznemiravanje, hvatanje ili ubijanje. Kazna za ubijanje jedne jedinke sove je **200.000 dinara!**

Tekst i priprema: Milan Ružić i Marko Janković
Fotografije: Katarina Paunović i Marko Janković

Copyright: www.rove.org.rs. Zabranjeno neovlašćeno kopiranje i korišćenje teksta i fotografija.